

Jagen naar het doel

“Niet dat ik het al verkregen heb of al volmaakt ben, maar ik jaag ernaar, of ik het ook mocht grijpen, omdat ik door Christus <Jezus> ook begrepen ben. Broeders, ik houd het er niet voor, het zelf gegrepen te hebben, maar één ding [doe ik]: terwijl ik vergeet wat achter is en mij uitstrek naar wat vóór is, jaag ik in de richting van het doel naar de prijs van de hemelse roeping van God in Christus Jezus. Voor zover wij dan volmaakt zijn, laten wij zó gezind zijn; en als u anders gezind bent, God zal u ook dat openbaren. Waartoe wij echter gekomen zijn, [laten wij] in hetzelfde spoor [verder] wandelen” (Fil. 3:12-16)

Wanneer Paulus schrijft “niet dat ik het al verkregen heb of al volmaakt ben”, dan spreekt hij niet over het “komen tot de uitopstanding” (Fil. 3:11). Dat een sterfelijk mens nog niet is opgestaan uit de doden, is immers vanzelfsprekend. “Verkregen hebben” verwijst naar het behalen van de “prijs” die in het voorafgaande was genoemd. De apostel had daar gesproken over “Christus winnen” (Fil. 3:8): een gerechtigheid bezitten die door het geloof van Christus is, uit God, op het geloof (Fil. 3:9). Hij sprak over het “kennen” van Christus, de “kracht van Zijn opstanding en de gemeenschap aan Zijn lijden”, door gelijkvormig te worden aan Zijn dood. Over dát “winnen” en “bezitten” sprak Paulus met bescheidenheid. Natuurlijk had er in zijn leven een geweldige ommekeer plaatsgevonden. Christus was in zijn spreken en handelen openbaar geworden. De Messias werd in zijn lichaam grootgemaakt (Fil. 1:20). Maar een volmaakte weerspiegeling van Christus was Paulus’ leven nog niet. De apostel was zich bewust van het feit dat hij (net als de overige gemeenteleden, Fil. 1:25-26) nog kon groeien in het roemen in Christus, in het vertrouwen in Hem en in de blijdschap door Hem. Hij had zijn wedren nog niet voltooid en de finish nog niet bereikt. God had hem nog niet alles geopenbaard wat hij aan de gemeente zou mogen doorgeven.

Jagen en grijpen

Door het werkwoord “jagen” te gebruiken gaf Paulus aan dat de beeldspraak van “winnen” of “bezitten”, die hij in het voorafgaande had gebruikt, niet betrekking had op een handelstransactie maar op een sportieve prestatie. Een atleet die als hardloper rende bij de Griekse spelen dacht maar aan één ding: zo snel mogelijk de eindstreep halen!

De Voorhoeve-vertaling heeft hetzelfde Griekse werkwoord (*katalambanoo*) eerst weergegeven met “grijpen” en daarna met “begrijpen”. Daardoor zijn de verbanden in de tekst in deze vertaling niet goed zichtbaar. De Statenvertaling is consequenter door *katalambanoo* in beide gevallen met “grijpen” weer te geven. Paulus schreef: “maar ik jaag ernaar, of ik het ook grijpen mocht, waartoe ik van Christus Jezus ook gegrepen ben”. Hetzelfde werkwoord gebruikt hij ook in het volgende vers, waar hij schrijft: “ik houd het er niet voor, het zelf gegrepen te hebben”. *Katalambanoo* komt in Fil. 3:12-13 drie maal voor.

Op de weg naar Damascus had de opgestane Messias Paulus voor een bepaald doel gegrepen: om Hem als gezant te gaan vertegenwoordigen bij de volken, bij hun koningen en bij de kinderen van Israël (Hand. 9:15). Dat doel had de apostel nog niet volledig bereikt. Hij had zijn “wedren” nog niet voltooid; er waren nog dingen die hij kon “grijpen”, d.w.z. van de Messias mocht aannemen, ten bate van de volken en van Gods eigen volk Israël.

Vergeeten en uitstrekken

Over zijn loopbaan als apostel van Christus drukte Paulus zich voorzichtig uit. In een andere brief schreef hij, dat hij “meer had mogen arbeiden dan allen”, hoewel niet hij het tot stand had gebracht, maar de genade Gods die met hem was (1 Kor. 15:10). Toch zei hij, wanneer hij op zijn leven terugblikte: “Ik houd het er niet voor, het al gegrepen te hebben”. Maar piekeren over zijn tekortkomingen deed de apostel niet. Hij deed slechts één ding, en dat omschrijft hij in het volgende vers: “terwijl ik vergeet wat achter mij is en mij uitstrek naar wat vóór mij is, jaag ik in de richting van [het] doel naar de prijs van de hemelse roeping van God in Christus Jezus” (Fil. 3:14).

De woorden “terwijl ik vergeet wat achter is” worden dikwijls betrokken op het leven van Paulus als farizeeër, de tijd dat hij de gemeente nog vervolgde¹. En het is waar dat Paulus het godsdienstige streven van

¹ Charles H. Welch (*The Prize of the High Calling*, London: Berean Publishing Trust, 1950) beweert dat Paulus met: “vergeeten wat achter is” heeft bedoeld, dat de Filippenzen moesten vergeten wat hij hun had geleerd tijdens zijn bezoek aan Filippi dat door Lukas in Hand. 16 wordt beschreven. Er zou sinds die tijd namelijk een nieuwe fase in het Godsbestuur zijn aangebroken. Deze bewering is volstrekt uit de lucht gegrepen, want Paulus spreekt in Fil. 3:14 over zijn eigen levenshouding, niet

farizeeërs en wetgeleerden achter zich had gelaten en wat hij vroeger winst achtte nu beschouwde als verlies (Fil. 3:7-8). Maar met “wat achter is” doelde de apostel niet alleen op de periode voor zijn bekering, maar ook op zijn loopbaan als apostel van Christus. Want het onderwerp waarover hij sprak was het grijpen van de gerechtigheid die door het geloof van Christus is, de gerechtigheid uit God. Het ging Paulus om het grijpen van alles waartoe Christus hém had gegrepen. Daarnaar “joeg” hij, maar hij hield het er niet voor, het al gegrepen te hebben.

Zoals elke goede hardloper deed de apostel maar één ding: hij keek niet om (naar het stuk van de renbaan dat achter hem lag), maar alleen vooruit, naar de finish. Hij hield zijn blik gevestigd op het doel (Gr. *skopos*) om geen tijd te verspillen en niet te gaan verslappen, om koers te houden en niet te gaan zwalken (vergelijk Heb. 12:1-3). Zijn “doel” was het verblijf bij de opgestane Messias in de hemel (Fil. 1:23, 3:20). Een doel dat zou volgen op de “uitopstanding” (Fil. 3:11). Wanneer Christus zijn lichaam van vernedering in een verheerlijkt lichaam had veranderd zou het doel zijn bereikt (Fil. 3:21).

De roeping die Paulus had ontvangen was een “hemelse” roeping. Het Griekse woord *ano* dat in onze Bijbel met “hemels” is weergegeven, betekent letterlijk: “bovenwaarts” of “omhoog”. Het is een ander woord dan het Griekse woord *epouranios*, dat in de brief aan de Hebreëen in verband met roeping wordt gebruikt (Heb. 3:1). De opgestane Messias had niet alleen “van boven” (vanuit de hemel) tot Paulus geroepen, maar hem ook “naar boven” geroepen. Het einddoel van Paulus was niet een verblijf op aarde, maar een verblijf in het hemels vaderland, waar de apostel burgerrecht bezit (evenals allen die door zijn prediking tot geloof gekomen zijn; Fil. 3:20). God roept ons “tot Zijn eigen koninkrijk en heerlijkheid” (1 Thess. 2:12, 1 Petr. 5:10), tot het verkrijgen van de heerlijkheid van onze Heer Jezus Christus (2

over zijn onderricht aan de Filippenzen. Bovendien kan een geïnspireerde apostel zijn eens gegeven onderwijs niet herroepen of ongeldig verklaren. De uitdrukkingen die Paulus gebruikt (vergeten wat achter is, zich uitstrekken naar wat vóór is, jagen naar het doel) houden verband met de beeldspraak van een wedloop. Wat de Filippenzen vroeger van Paulus hadden gehoord moesten ze beslist niet vergeten, integendeel: het werk dat God destijds in hen was begonnen, werd “van de eerste dag af tot nu toe” voortgezet, en zou zijn voltooid “op de dag van Christus Jezus” (Fil. 1:5-6).

Thess. 2:14) die is gaan zitten aan Zijn rechterhand. Hij zal ons deelgenoten maken van de goddelijke natuur, d.w.z. ons bekleden met onvergankelijkheid zodat we voorgoed aan het verderf zijn ontkomen (2 Petr. 1:4). Ons lichaam van vernedering zal worden veranderd in een lichaam dat gelijkvormig is aan het verheerlijkt lichaam van zijn Zoon (Fil. 3:21).

De prijs

Wanneer Paulus op zijn bestemming aankwam en de finish van zijn wedren had bereikt, zou er voor hem een “prijs” (Gr. *brabeion*) zijn weggelegd. Zoals er voor atleten in de spelen prijzen te behalen zijn (vgl. 1 Kor. 9:24). Wanneer atleten de eindstreep hebben gepasseerd, worden hun prestaties beoordeeld door een deskundige jury. En er worden prijzen uitgereikt als blijk van erkenning. Bij Paulus zou dat ook zo zijn. Hij hoopte dat wanneer het eindoordeel over zijn leven werd geveld, de jury tot de conclusie zou komen dat hij geen eigen gerechtigheid bezat, uit wet, maar een gerechtigheid door het geloof van Christus, een gerechtigheid uit God (Fil. 3:9). Op het hemels erepodium zou de aard van Paulus’ werken worden beoordeeld. Waren het eigen werken, gebaseerd op menselijke inzichten en inspanningen, of waren het werken van God die door Zijn dienaar had gewerkt? Alleen die laatste werken zouden in het oordeel standhouden en leiden tot een beloning (1 Kor. 3:10-15). In zijn allerlaatste brief omschrijft Paulus die “prijs” als de “erekrans van de gerechtigheid” (2 Tim. 4:8).

Volmaakt zijn

Er is verband tussen het bijvoeglijk naamwoord “volmaakt” (Gr. *teleios*) in vers 15 en het voltooid deelwoord “volmaakt geworden zijn” (Gr. *teleioo*) in vers 12. Paulus lijkt in deze verzen zichzelf tegen te spreken. Eerst schrijft hij, dat hij nog niet volmaakt is (vs.12) en het er niet voor houdt, het al gegrepen te hebben (vs.13), om vervolgens op te merken dat zijn lezers en hijzelf volmaakt zijn! (vs.15).

Deze ogenschijnlijke paradox heeft echter een diepe betekenis, en iedere christen mag met Paulus’ woorden instemmen. Wanneer de apostel achterom keek, dan moest hij vaststellen: “Ik heb het nog niet verkregen, ik ben nog niet volmaakt, ik houd het er niet voor het al gegrepen te hebben”. Maar wanneer hij vooruit keek, dan was hij volmaakt, net zo volmaakt als ieder ander die niet vertrouwt op eigen werken, maar zijn vertrouwen vestigt op Christus Jezus.

“Zó gezind zijn” wijst terug naar wat Paulus in de vorige zin had gezegd: vergeten wat achter is, en zich uitstrekken naar wat vóór is. Een rennende atleet kijkt niet om, want door dat te doen zou hij tijd verliezen en bovendien kunnen struikelen. Elke atleet kijkt alleen maar vooruit, naar het doel. Paulus roept zijn lezers op om op dezelfde manier in het leven te staan als zo’n sportman en als hij: om niet achterom te kijken, niet te gaan piekeren over eigen tekortkomingen en daarbij stil te staan, maar om vooruit te kijken naar het doel: het onvergankelijke en volmaakte bestaan bij de Messias.

Gods leerschool

Paulus was er vast van overtuigd dat deze levenshouding (van alleen-maar-vooruitkijken) in overeenstemming was met Gods wil. Aan wie “volmaakt” is, d.w.z. wie zijn vertrouwen heeft gesteld op de opgestane Messias en gerechtigheid niet van eigen werken verwacht, zal God het openbaren wanneer hij (of zij) in enig opzicht anders gezind is. Uiteindelijk zal zo iemand op dezelfde manier in het leven komen te staan als de apostel van de volken. God leert ootmoedigen Zijn weg (Ps. 25:8-9). Van wie niet op eigen inzicht steunt maar op Hem vertrouwt, zal Hij de paden recht maken (Spr. 3:5-6). Zulke zoekers zullen kennis vinden (Spr. 2:3-6). De Vader geeft heilige geest aan ieder die Hem daarom bidt (Luk. 11:13). Hij openbaart Zijn wil aan wie bereid zijn om die wil te doen (Joh. 7:17). Wie Hem om wijsheid vragen, ontvangen wijsheid, zonder dat God hun ook maar iets verwijt (Jak. 1:5).

Het rechte spoor

“Waartoe wij gekomen zijn” en “hetzelfde spoor” verwijzen naar wat de apostel in het voorafgaande had gezegd. Het gaat om het dienen door de geest van God, het roemen in Christus Jezus en het niet vertrouwen op vlees (Fil. 3:3). Om het verkrijgen van een gerechtigheid die door het geloof van Christus is, een gerechtigheid uit God (Fil. 3:9). Paulus’ bekeerlingen waren “gekomen” tot de genade en de waarheid van Jezus Christus, en waren gaan wandelen in het “spoor” van het geloof.

Aan de Filippenzen schreef de apostel: “Waartoe wij echter gekomen zijn, [laten wij] in hetzelfde spoor [verder] wandelen” (Fil. 3:16). In zijn brief aan de Kolossenzen bracht hij dezelfde opdracht als volgt onder woorden:

“Zoals u dan Christus Jezus, de Heer, ontvangen hebt, wandelt in Hem, terwijl u geworteld bent en opgebouwd wordt in Hem en bevestigd wordt in het geloof, zoals u is geleerd, <daarin> overvloeiend met dankzegging” (Kol. 2:6-7)

En hij schreef er ook over in zijn brief aan de Galaten:

“Want noch besnijdenis is iets, noch onbesneden zijn, maar een nieuwe schepping. En allen die naar deze regel zullen wandelen, vrede en barmhartigheid zij over hen en over het Israël van God” (Gal. 6:15-16)

“Voor de vrijheid heeft Christus ons vrijgemaakt; staat dan vast en laat u niet weer onder een slavenjuk binden. Zie, ik, Paulus, zeg u, dat als u zich laat besnijden, Christus u niets zal baten. En nogmaals betuig ik aan ieder mens die zich laat besnijden, dat hij verplicht is de hele wet te houden. U bent van elke zegen in Christus beroofd, u die door [de] wet gerechtvaardigd [wilt] worden, u bent van de genade vervallen. Want wij verwachten door [de] Geest op grond van geloof [de] hoop van [de] gerechtigheid. Want in Christus Jezus heeft noch besnijdenis enige kracht, noch onbesneden zijn, maar geloof dat door liefde werkt. U liep goed; wie heeft u tegengehouden, dat u <de> waarheid niet zou gehoorzamen?” (Galaten 5:1-7)

De goede wandel is de wandel in geloof, en de waarheid is dat niet de gelovige werkt maar dat God zowel het willen als het werken in Zijn kinderen tot stand brengt (Fil. 2:12-16).

Samenvatting

1. Wanneer Paulus schrijft dat hij het nog niet verkregen heeft of al volmaakt is, dan heeft dit niet betrekking op het komen tot de uitopstanding. In de beeldspraak die de apostel gebruikt spreekt hij zowel over het doel als over de prijs van een wedloop. Komen tot het doel is iets anders dan het behalen van de prijs². “Nog niet verkregen” heeft betrekking op het zó aan de

² Dat Paulus onderscheid maakt tussen het *doel* van de wedloop (de “finish”, de opstanding, onze hoop) en de *prijs* van die loop (de “erekrans van de rechtvaardigheid”) is betoogd door Denijs van Zuijlekom, op grond van een vergelijking van Fil. 3:12-16 en 2 Tim. 4:6-8 (in: *De uitopstanding uit de doden en de prijs der roeping Gods*, Leiden: TextVision, 1996).

wedloop deelnemen dat men de prijs behaalt, zich tot het eind van de wedstrijd houden aan de spelregels.

2. Met “jagen in de richting van het doel naar de prijs” bedoelt Paulus: vertrouwen op de belofte van God aangaande toekomstige volmaaktheid, uitopstanding en eeuwig leven, en in het hier-en-nu afzien van elk vleselijk proberen om God te behagen, om in plaats daarvan de opgestane Messias door zich te laten werken.

3. “In hetzelfde spoor verder wandelen als waartoe we gekomen zijn” betekent: Blijven wandelen in het spoor van het geloof, van vertrouwen op de opgestane Messias. Niet terugvallen in werken der wet, niet opnieuw menselijke keuzes en prestaties, of het onderhouden van bepaalde wetten of leefregels noodzakelijk achten om in Gods oog een rechtvaardige te kunnen zijn. Tot het einde toe het *geloof* behouden (vergelijk 2 Timotheüs 4:6-8).

* * * * *